

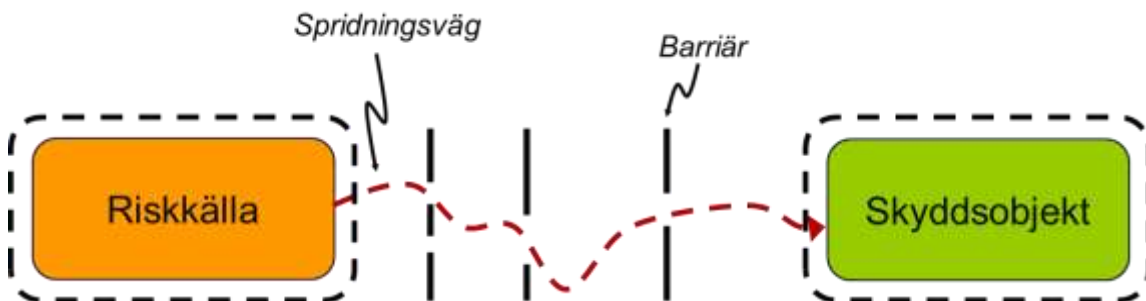
PM

UPPDRAGSNUMMER 1311900	UPPRÄTTAD AV Tove Karnstedt/Linnea Ruderfelt	DATUM 2016-07-08
---------------------------	---	---------------------

**RISKREDUCERANDE ÅTGÄRDER INOM VÄRNES
VATTENSKYDDSOMRÅDE****1 Inledning**

Reducering av risker inom Värnes vattenskyddsområde ökar skyddet för vattentäkten, på kort och på lång sikt. Föreliggande PM beskriver vilka sorters åtgärder som kan vara lämpliga att arbeta med för att reducera risker och säkerställa ett långsiktigt nyttjande av Värne dricksvattentäkt. Grunden för resonemanget kring åtgärder är den riskanalys som gjorts inom ramen för vattenskyddsarbetet. Utöver riskanalysen kan det finnas andra incitament för att arbeta med de åtgärder som föreslås här. En sådan analys ligger dock utanför ramen för vattenskyddsarbetet. Den åtgärd som avser införande av regler, skyddföreskrifter, inom vattenskyddsområdet beskrivs också här.

En risk kan förklaras som följande "Någonting farligt som kan skada det vi vill skydda". I det här fallet är det vattentäkten vid Värne som ska skyddas. Mellan riskkällan och skyddsobjektet (Rännelsätts vattentäkt) finns en spridningsväg som kan hindras helt eller delvis av en eller flera barriärer, se figur nedan¹. Genom att arbeta med riskreducerande åtgärder skapas barriärer mellan riskkällan och skyddsobjektet så att spridningsvägen minskar eller helt elimineras.

2 Behov av riskreducerande åtgärder

Åtgärder syftar till att minska påverkan från befintliga riskkällor, men bör även vara framtidsytande för att förebygga eller minimera framtida potentiella risker för vattentäkten. Omfattning och nivå av åtgärder är till stor del kopplat till den riskanalys som utförts inom ramen för vattenskyddsprocessen. Hur kopplingen mellan riskanalysens sammanfattande resultat (tre riskklasser) och behov av riskreducerande åtgärder för att på kort och lång sikt säkerställa skyddet av Rännelsätts vattentäkt visas i tabellen nedan.

¹ Andreas Lindhe, Doktor teknisk geologi, Chalmers.

Riskklass	Betydelse för riskhanteringen
Riskklass 1	Förenklad riskhantering*, förebyggande åtgärder ska upprättas
Riskklass 2	Aktiv riskhantering*, förebyggande och/eller "begränsande" åtgärder ska övervägas.
Riskklass 3	Risken måste reduceras, förebyggande och/eller "begränsande" åtgärder är nödvändiga.

**Med begreppet riskhanteringsprocess avses hela kedjan, från det att risken analyseras till det att åtgärder vidtas².*

3 Olika riskreducerande åtgärder

Olika typer av riskreducerande åtgärder bidrar på olika sätt till ett ökat vattenskydd. Vilka åtgärder som är lämpliga varierar för olika risker och beror på syftet och förutsättningar i det aktuella vattenskyddsområdet samt på riskens allvarlighetsgrad och hot.

Förutom att införa vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter finns en rad åtgärder som också kan bidra till riskreducering, och därmed ett ökat vattenskydd. Dessa utgörs främst av följande;

- Vattenskyddsföreskrifter
- Detaljerad riskanalys
- Beredskap
- Hänsyn vid fysisk planering
- Tillsyn
- Fysisk åtgärd
- Information

I bilaga 1 redovisas förslag på lämpliga åtgärder för reducering av de riskkällor som ingår i riskanalysen. En kort beskrivning av den generella nyttan med respektive åtgärd redovisas i följande avsnitt. Motivet till valda skyddsföreskrifter redovisas i kapitel 3. Övriga riskreducerande åtgärder och exempel på möjlig tillämpning i syfte att uppnå ett ökat vattenskydd för Värne vattentäkt redovisas i kapitel 4-9. Det har inte gjorts någon detaljerad analys av i vilken omfattning dessa övriga åtgärder är tillämpliga för att minska olika riskkällor inom Värnes vattenskyddsområde. I fortsatt arbete rekommenderas Eksjö Energi AB, i samverkan med de berörda kommunerna att fördjupa denna analys.

4 Vattenskyddsföreskrifter

4.1 Vattenskydd genom föreskrifter

Att inrätta bestämmelser, benämnda skyddsföreskrifter, inom vattenskyddsområde är en administrativ åtgärd för att skapa ett skydd för en vattentäkt. Skyddsföreskrifterna anger vad

² Riskanalys från råvatten till tappkran, Svenskt vatten utveckling, rapport nr 2010-08, Andreas Lindhe.

man inte får lov att göra inom området utan tillstånd eller anmälan. Även förbud kan förekomma. Vägledning för utformning av skyddsföreskrifter ges i Naturvårdsverkets allmänna råd om vattenskyddsområde 2003:16 (med senare uppdateringar i den mån det tillkommer).

4.2 Hur föreskrifter kan reducera riskerna för Värne vattentäkt

Redan i Naturvårdsverkets allmänna råd för vattenskyddsområde (2003:16) anges en bedömning av vilka restriktionsnivåer som bör gälla för olika verksamheter inom ett vattenskyddsområde. Eksjö Energi AB har med dessa råd som utgångspunkt gjort en anpassning av såväl föreskrifternas omfattning som nivå utifrån de fortsättningar som gäller för vattentäkten. Utformningen av skyddsföreskrifterna tar också hänsyn till om det med större lämplighet går att uppnå riskminskning genom andra åtgärder än med skyddsföreskrifter.

Risakanalysen ger ett stöd i arbetet att analysera för vilka riskkällor som det finns motiv att införa skyddsföreskrifter i syfte att uppnå riskminskning. Riskanalysens resultat är dock inte ensamt avgörande för skyddsföreskrifternas utformning eller restriktionsnivå. Andra aspekter finns som också måste beaktas i arbetet. De huvudsakliga faktorer som beaktas vid sidan av risakanalysens resultat är följande;

- Naturvårdsverkets allmänna råd 2003:16
- Lokala föreskrifter
- Juridisk praxis
- Kommunens ambitionsnivå
- Bedömning av lämpligaste åtgärden för riskminskning

Även om risakanalysen utgör ett viktigt underlag finns alltså inte en tydlig och enkel koppling mellan risakanalysens resultat och skyddsföreskrifternas utformning. Förslaget till skyddsföreskrifter är resultatet av en sammanvägning av de faktorer ovan som påverkar föreskrifternas utformning, men också resultat av en avvägning där den nytta vattentäkten erhåller med givna skyddsföreskrifter sätts i relation till den uppoffring skyddsföreskrifterna medför för dem som berörs. Vattenskyddsföreskrifterna ska bidra till ett långsiktigt skydd av vattentäkten men får samtidigt inte gå längre än vad som krävs för att uppnå detta.

Bland de riskkällor som identifierats inom Värnes vattenskyddsområde finns sådana där skyddsföreskrifter bedöms vara motiverat som en del i arbetet att öka det långsiktiga skyddet för vattentäkten. Motivet kan, som nämnts ovan, vara en sammanvägning av flera påverkande faktorer.

- Avverkning
- Farmartankar
- Hantering av kemiska bekämpningsmedel
- Hantering av petroleumprodukter
- Markarbeten
- Timmerupplag
- Upplag av asfalt och oljegrus

- Upplag av avfall
- Upplag av snö
- Upplag av vägsalt
- Utfyllning med orena massor

Det finns också riskkällor där det inte har bedömts vara motiverat att införa skyddsföreskrifter i syfte att uppnå riskminskning, trots att risken bedöms vara i riskklass 2 eller riskklass 3. Orsakerna redovisas kort nedan;

Riskkälla	Motiv till val att inte föreslå skyddsföreskrift
Olyckor med farligt gods på väg Olyckor på väg Olyckor med sportflyg	Inträffande av olyckor med farligt gods på väg samt olyckor på väg kan inte föreskrivas bort genom att införa restriktioner i skyddsföreskrifter. Dessa riskkällor bedöms kunna hanteras på mer lämpliga sätt genom andra riskreducerande åtgärder.
Drift- och underhållsarbete på väg	Drift- och underhållsarbeten på vägar är nödvändigt för att minska risker för olyckor. Att på ett lämpligt sätt reglera drift- och underhållsarbete på väg genom restriktion i skyddsföreskrifterna bedöms vara vanskligt.
Parkering och uppställning av fordon	Det är svårt att bedriva tillsyn på föreskrifter om parkering och uppställning av fordon. Denna riskkälla bedöms kunna hanteras på mer lämpliga sätt genom andra riskreducerande åtgärder, till exempel fysiska åtgärder som bommar för att hindra parkering på oönskade ytor.
Nedlagd verkstad	Då detta inte är en pågående verksamhet utan ett förorenat område föreslås ingen skyddsföreskrift för detta.

5 Detaljerad riskanalys

5.1 Vattenskydd genom riskanalys

En verksamhetsanpassad riskanalys syftar till att i enskilda verksamheter identifiera vilka riskkällor som finns, vilka spridningsvägar det kan finnas till vattentäkten och bedöma hur allvarlig risken är. Därmed får verksamhetsutövaren kunskap om hur stor risk för oacceptabel, akut eller långsiktig, påverkan på Värne vattentäkt som den egna verksamheten utgör. Med hjälp av denna kunskap kan åtgärder identifieras som kan vara lämpliga och effektiva för att öka skyddet av vattentäkten, utöver att följa nationell lagstiftning, lokala kommunala föreskrifter samt skyddsföreskrifter för vattentäkten.

4 (11)

PM
2016-07-08

Verksamheternas bedömning av risker behöver ha ett rimligt antagande av "värsta förhållanden". Förändringar som sker över tid och som påverkar bedömningen av hur stor risk en verksamhet utgör behöver beaktas i analysen. En tydligt sådan förändring är effekten på de specifika verksamheten av framtida klimatförändringar, med bland annat kraftiga skyfall, ökade vattenflöden, och temperaturökning.

En detaljerad riskanalys bör se olika ut beroende på vilken typ av verksamhet som analyseras. Såväl val av analysmetod som omfattning av analysen bör utgå från vilken typ av verksamhet som ska bedömas och syftet med analysen. I verksamhetsutövarens intresse kan väl genomförda analyser både se till att investeringar görs i de mest lämpliga åtgärderna och att åtgärder som inte har någon effekt undviks eller avvecklas om de redan vidtagits.

5.2 Hur riskanalys kan reducera riskerna för Värne vattentäkt

Alla som genom sin verksamhet utgör en risk för att Värne vattentäkt förorenas behöver ha kunskap om vad i verksamheten som utgör en risk och hur denna bör och kan minskas till en nivå som inte längre är skadlig för vattentäkten i ett långsiktigt perspektiv. Det ligger alltså i verksamhetsutövarens intresse att utföra en riskanalys för den egna verksamheten så att den inte ger upphov till negativ påverkan på dricksvattentäkten.

Krav på riskanalys kan utformas som villkor för att få tillstånd enligt vattenskyddsföreskrifterna eller förmedlas via separata beslut från tillsynsmyndigheten. Verksamhetens potentiella risk för att förorena vattentäkten bör ligga till grund för omfattningen av de riskanalyser som utförs.

Kunskap om risker i den egna verksamheten bidrar sannolikt till att minska risken för Värne vattentäkt oavsett vilken av de identifierade riskkällorna som avses.

För riskreducering inom Värnes vattenskyddsområde kan det vara lämpligt att verksamhetsspecifik riskanalys görs för alla de verksamheter som omfattas av riskanalysen för vattenskyddsområdet och som kan medföra en mer eller mindre allvarlig konsekvens för vattentäkten.

5.3 Beredskap

5.4 Vattenskydd genom beredskap

En viktig åtgärd för att minska konsekvensen av en oönskad händelse eller nödsituation är att ha en fungerande beredskap för att förhindra eller motverka negativ påverkan på vattentäkten. En metod som kan användas i syfte att säkerställa att rätt beredskap finns tillgänglig är att upprätta en beredskapsplan. Konkret och aktuell information i en beredskapsplan, ökar tryggheten och underlättar arbetet för de som behöver kunna agera snabbt. Räddningsinsatser som kan påbörjas snabbt och bedrivs effektivt medför att konsekvenserna av olyckan kan minimeras. Hur omfattande beredskap som behövs beror på vilken verksamhet som bedrivs. Att ha beredskap att hantera en akut föroreningssituation är en fråga för flera parter, främst för verksamhetsutövare, VA-huvudmannen och räddningstjänsten. Beredskapsplaneringens innehåll skiljer sig åt beroende på vilket ansvar respektive part har i arbetet.

En beredskapsplan ska bara innehålla information och instruktioner som verkligen behövs i en nödsituation. Instruktioner ska vara tydliga och lätta att följa. Beredskapsplanen bör lämpligen innehålla följande information³:

- Ansvarsfördelning
- Larmplan
- Sårbarhetskarta
- Åtgärdsplan för respektive skyddszon
- Hantering av farligt avfall
- Dokumentation

5.5 Hur beredskap kan skydda Värne vattentäkt

Alla som genom sin verksamhet utgör en risk för att Värne vattentäkt förorenas behöver ha beredskap för att stoppa en förorening från att nå vattentäkten om olyckan är framme. Särskilt viktigt är det om verksamheten riskerar att orsaka en irreversibel påverkan eller en påverkan som kräver omfattande arbete för att reducera risken till en acceptabel nivå.

Krav på beredskap kan utformas som villkor för att få tillstånd enligt vattenskyddsföreskrifterna eller förmedlas via separata beslut från tillsynsmyndigheten. Verksamhetens potentiella risk för att förorena Värne vattentäkt bör ligga till grund för beredskapens omfattning.

Även vattentäktens huvudman, Eksjö Energi AB, behöver ha en beredskap att agera i händelse av akut föroreningsrisk. En sådan beredskap handlar i första hand om att kunna hantera vattentäktens drift på ett ändamålsenligt sätt även under en "riskfull" situation. Det ligger också i huvudmannens intresse att riskreducerande åtgärder kan vidtas snabbt, för att till exempel hindra att ett oljespill når grundvattnet. Att arbeta förebyggande, för att kunna agera snabbt och korrekt när risk för akut förorening uppkommer, är viktigt. Det kan till exempel handla om att fysiska barriärer såsom däckslar att täcka brunnar med eller länsor att fånga in olja med, finns tillgängliga på strategiska platser.

Räddningstjänsten är en viktig del i arbete med beredskap. Inte sällan blir räddningstjänsten inblandad i det akuta åtgärdsarbetet, till exempel vid kemikalieolyckor eller oljeläckage.

Samverkan mellan Eksjö Energi AB och berörda aktörer, såväl offentliga som privata, inom området är en viktig del i en väl fungerande beredskap, och därmed ett ökat vattenskydd.

Beredskap i dess olika former kan sannolikt minska risken för Värne vattentäkt oavsett vilken av de identifierade riskkällorna som avses. Bland de riskkällor som identifierats inom vattenskyddsområdet finns sådana där beredskap bedöms vara en särskilt viktig del i arbetet att öka det långsiktiga skyddet för vattentäkten;

- Hantering av kemiska bekämpningsmedel
- Hantering av kemikalier
- Hantering av petroleumprodukter

³ Beredskapsplanering för skydd av vattentäkt vid olycka med farligt gods – handledning. Vägverket, Publikation 2007:127

- Markarbeten
- Olyckor med farligt gods på väg
- Olyckor på väg

6 Riktlinjer för fysisk planering

6.1 Vattenskydd genom fysisk planering

Ett vattenskyddsområde är en planeringsförutsättning, eftersom denna områdeskategori tillhör samma skyddade områden som exempelvis nationalpark och naturreservat⁴. Själva förekomsten av vattenskyddsområdet bör ha betydelse för hur miljöbalkens allmänna hänsynsregler tillämpas. Hänsyn till vattenskyddsbehovet är en aspekt som bör beaktas vid fysisk planering inom vattenskyddsområdet.

6.2 Hur fysisk planering kan skydda Värne vattentäkt

Genom att den fysiska planeringen enligt miljöbalken ska värna om mest lämplig mark- och vattenanvändning samt undvika olämplig sådan, om verksamheter inte kan samsas⁵, bidrar vattenskyddsområdet både direkt och indirekt till ökat skydd av Värne vattentäkt. Indirekt kan den fysiska planeringen få betydelse för vattenskyddet genom att hänsyn tas till känsliga områden, till exempel skredkänslig mark eller förorenad mark, så att risken för förorening av Värne vattentäkt minskar. Vid den fysiska planeringen bör också hänsyn tas till hur extremväder och klimatförändringar, till exempel översvämning förändrar lämpligheten i den markanvändning som planeras.

Fysisk planering är ett monopol för respektive kommun, delvis under överseende av länsstyrelsen. Eksjö Energi AB kan, i form av huvudman för Värne vattentäkt, tillföra ett resonemang i den fysiska planeringen kring hur säkerheten för vattentäkten bör hanteras vid avvägning mellan olika markanspråk, främst inom det föreslagna vattenskyddsområdet.

För riskreducering inom vattenskyddsområdet kan det vara lämpligt att vid fysisk planering särskilt beakta hur följande riskkällor kan påverka vattentäkten;

- Dagvatten från bebyggda ytor
- Dagvatten från väg
- Enskilda avlopp
- Markarbeten

⁴ Miljöbalken 7 kap omfattar nationalpark, naturreservat, kulturresevat, naturminne, biotopskyddsområde, djur- och växtskyddsområde, strandskyddsområde, miljöskyddsområde, vattenskyddsområde och marinvetenskapligt forskningsområde.

⁵ S.k. markpolitisk avvägning med prioritering av vissa intressen.

7 Tillsyn

7.1 Vattenskydd genom tillsyn

Tillsyn som skapar ett långsiktigt stärkt vattenskydd handlar om två delar;

- att kontrollera efterlevnaden av de regler som finns i föreskrifterna för vattenskyddsområdet.
- att beakta vattentäktens skyddsbehov vid tillsyn av sådana verksamheter som styrs av annan lagstiftning, till exempel miljöbalken.

Tillsynen och tillhörande förelägganden eller anmälan om överträdelse av vattenskyddsföreskrifterna är grundläggande för att syftet med ett vattenskyddsområde ska säkerställas. Genom att också följa väl utformade kontrollprogram (egenkontroll) kan verksamhetsutövare säkerställa att föreskrifterna efterlevs.

Prioritering av en mer aktiv tillsyn av den sorten som styrs av annan lagstiftning, till exempel miljöbalken inom vattenskyddsområde bidrar rimligen till ökat vattenskydd. Även här är kontrollprogram ett viktigt verktyg för att bidra till förbättrad tillsyn inom vattenskyddsområdet. Redan vid prövning av tillstånd eller vid en anmälan av en verksamhet enligt andra lagrum än vattenskyddsföreskrifterna bör myndighetens bedömning beakta att verksamheten ligger inom ett vattenskyddsområde.

7.2 Hur tillsyn kan skydda Värne vattentäkt

Den myndighet som utövar tillsyn av de verksamheter som berörs av vattenskyddsföreskrifterna eller av annan lagstiftning har flera grunder för hur tillsynen ska prioriteras. Det faktum att det finns ett vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Värne vattentäkt är en av dessa grunder. Tillsyn, liksom tillståndsprövning, utövas av den kommunala nämnden för miljöfrågor i Eksjö kommun. Eksjö Energi AB, i egenskap av vattentäktens huvudman, får inte påverka hur denna verksamhet bedrivs. Det ligger ett stort och betydelsefullt ansvar på berörda myndigheter att göra den avvägning som behövs mellan vattenskyddets behov å ena sidan och den berörda verksamhetens intresse å andra sidan.

Eksjö Energi AB kan genom dialog med den kommunala nämnden för miljöfrågor i Eksjö kommun, om behov finns, stötta i arbetet att ta fram riktlinjer för handläggning av ärenden enligt vattenskyddsföreskrifterna. En annan form av stöd från tillsynsmyndigheten kan avse stöttning till de verksamhetsutövare som berörs av vattenskyddsföreskrifterna i arbetet att utarbeta lämpliga och ändamålsenliga egenkontrollprogram.

Inom Värnes vattenskyddsområde är tillsyn, utöver den tillsyn som sker av vattenskyddsföreskrifternas efterlevnad, en viktig del i arbetet att uppnå en riskreducering på kort och på lång sikt för följande riskkällor;

- Avverkning
- Djurhållning
- Enskilda avlopp
- Fordonstvätt

8 (11)

PM
2016-07-08

- Hantering av bekämpningsmedel
- Hantering av handelsgödsel
- Hantering av kemikalier
- Hantering av naturgödsel
- Hantering av petroleumprodukter
- Upplag av avfall m.m.
- Utfyllning med orena massor

8 Fysiska åtgärder

8.1 Vattenskydd genom fysiska åtgärder

Det finns flera administrativa åtgärder, såsom vattenskyddsområde, tillsyn och information som syftar till att uppnå riskreducering inom vattenskyddsområdet. Genom att också rent fysiskt åtgärda sådana objekt som kan utgöra en risk för vattentäkten ökar det långsiktiga vattenskyddet ytterligare. Att utföra fysiska åtgärder är ofta inte lämpligt att reglera genom vattenskyddsföreskrifter eftersom föreskrifterna utformas så att de anger vad som inte är tillåtet att göra, inte vad eller hur man ska göra.

Genom riskanalys och beredskapsplanering bör varje berörd verksamhetsutövare skaffa sig kunskap om var i verksamheten fysiska åtgärder kan behövas och vilka åtgärder som skapar störst nytta för vattentäkten i förhållande till vad de kostar att utföra.

8.2 Hur fysiska åtgärder kan skydda Värne vattentäkt

En fysisk åtgärd kan ske som en aktiv handling inom ramen för de beredskapsåtgärder som tillämpas i händelse av akut risk för förorening. Sådana fysiska åtgärder minskar risken att vattentäkten förorenas "akut". Exempel på sådana åtgärder är spridning av sågspån som absorberar utspillad olja eller tillfällig stängning av råvattenintaget.

Andra typer av fysiska åtgärder kan vara av mer förebyggande och långsiktig karaktär. Exempel på sådana åtgärder är omlokalisering av en verksamhet, fördröjningsmagasin för dagvatten, installation av oljeavskiljare, förnyelse av avloppsanläggningar, uppsamlingsbassänger för släckvatten eller sekundära skyddsanordningar för oljecisterner.

Ansvaret för att vidta fysiska åtgärder ligger på alla som i sin verksamhet utför något som är riskfyllt för vattentäkten och där rimliga fysiska åtgärder är en lämplig form av riskreducering. Det ligger i Eksjö Energi ABs intresse att ändamålsenliga fysiska åtgärder kommer till stånd i syfte att öka skyddet för Värne vattentäkt. I Eksjö Energi ABs uppströmsarbete kan dialog med berörda aktörer, såväl offentliga som privata, med fördel ske som en viktig del i arbetet att eftersträva ett ökat vattenskydd.

Fysiska åtgärder, i en eller annan form, kan utföras för att minska risken för Värne vattentäkt för samtliga identifierade riskkällor. Bland de riskkällor som identifierats inom vattenskyddsområdet finns sådana där fysiska åtgärder bedöms vara en viktig del i arbetet med riskreducering;

- Avverkning (t.ex. undvika körskador, lämna kantzoner mot vattendrag)
- Dagvatten från bebyggda ytor (t.ex. anläggning som bidrar till rening/fördröjning av vatten)

- Dagvatten från vägar (t.ex. anläggning som bidrar till rening/fördröjning av vatten)
- Djurhållning (t.ex. stängsel mot ytvatten eller bete på mer lämplig plats)
- Drift- och underhållsarbete på väg (t.ex. rening/fördröjning av vatten)
- Enskilda avlopp (t.ex. larm för bräddning av slutna tankar, förnyelse eller underhåll av enskilda anläggningar)
- Fordonstvätt (t.ex. oljeavskiljare, anläggningar som har rening och är anslutna till allmänt reningsverk)
- Hantering av bekämpningsmedel (t.ex. lämna en kantzon mot vattendrag där bekämpning inte sker)
- Hantering av kemikalier (t.ex. på hårdgjord yta med kontrollerad avrinning, inomhus, under tak eller med sekundärt skydd)
- Hantering av petroleumprodukter (t.ex. sekundärt skydd som fångar upp eventuellt läckage och spill)
- Upplag av avfall (t.ex. täta kärl, lakvattenrening)
- Upplag av vägsalt (t.ex. inomhus eller under tak)

9 Information

9.1 Vattenskydd genom information

Information är en av grundstenarna i arbetet med riskreducering då det skapar ett medvetande om behovet av vattenskydd hos dem som bor och verkar inom vattenskyddsområdet.

Informationsarbete har olika syften, olika framgångsfaktorer och olika ansvariga i olika skeden;

- Information inför och i samband med fastställande av vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter (hanteras inte vidare här).
- Information i arbetet med fastställt vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter

När vattenskyddsområdet är fastställt startar det långsiktiga informationsarbetet där medvetenheten om vattentäktens skyddsbehov måste hållas vid liv. Naturvårdsverkets handbok för vattenskyddsområde poängterar att väl anpassad information är ett kostnadseffektivt hjälpmedel för att förhindra oönskade aktiviteter och olyckstillbud inom ett vattenskyddsområde. Ett tillfälle att ge allmänheten och de som har verksamheter inom vattenskyddsområdet anpassad information om vattenskyddet kan vara att bifoga informationen i samband med utskick av exempelvis VA- eller renhållningsfakturor. Informationen kan också ske inom ramen för andra kommunala sakkänders och huvudmannens ansvarsområde, t.ex. i samband med miljökontorets tillsynsarbete.⁶

Uppskyltning av vattenskyddsområden är en viktig del av informationen. Krav på skyltning vid vägar anges i vattenskydds-föreskrifterna och en separat s.k. skyltplan som anger var skyltar ska sitta och vilken typ av skyltar det ska vara på de olika platserna, arbetas fram av Eksjö Energi AB. Därtill ska skyltar, som tillhandahålls av vattentäktens huvudman, sättas upp där

⁶ Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområde 2010:5.

petroleumprodukter eller andra hälso- och miljöfarliga produkter hanteras. Syftet med skyltningen är främst följande;

- Informera bilister och transportörer på det allmänna vägnätet om vattenskyddsområdets existens.
- Informera om vattenskyddsområdets existens på platser där sådan verksamhet bedrivs som kan orsaka spill eller annan fara för vattentäkten vid t.ex. en olycka.
- Öka möjligheterna att rätt åtgärder vidtas vid sanering efter olycka.

9.2 Hur information kan skydda Värne vattentäkt

Genom aktivt informationsarbete ökar medvetenheten om behovet av att skydda Värne vattentäkt hos alla som bor och verkar inom vattenskyddsområdet.

När skyddsområdet är fastställt är det vattentäktens huvudman, Eksjö Energi AB, som har det huvudsakliga ansvaret för att kommunicera vikten av vattenskydd och att informera berörda på lämpliga sätt. För att möjliggöra att information når ut till rätt mottagare genom lämpliga kanaler är samverkan med berörda myndigheter och andra aktörer betydelsefullt. Det är av stor vikt att informationen om vattenskyddsområdet är tydlig, lättillgänglig och anpassad efter vem mottagaren är. Lämpligt är att separat informationsmaterial tas fram som vänder sig till olika typer av verksamhetsutövare respektive boende i vattenskyddsområdet. Tydlig och väl anpassad information och dialog också med dem som berörs i kommunernas organisationer och i andra myndigheter är viktiga pusselbitar i strävan att medvetandegöra vikten av att skydda Värne vattentäkt i ett långsiktigt perspektiv.

Information är en åtgärd som används för att minska risken från alla identifierade riskkällor inom vattenskyddsområdet. Bland de riskkällor som identifierats inom Värnes vattenskyddsområde finns sådana där information bedöms vara en viktig del i arbetet med riskreducering. För vissa riskkällor kan information till och med vara den mest effektiva åtgärden.

- Energianläggningar
- Enskilda avlopp
- Fordonstvätt
- Hantering av kemikalier
- Markarbeten
- Spridning av vägsalt